

(СЭТА-ның корр.)

Хөй уругларлыг иелерни
„Иенин алдары“ орден-биле
болгаш „Иенин медалы“
медаль-биле шаңнаар
дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң Президиумунун
чарлыы

(Уланчымы. Эгези № 274
«Шанда»).

Беш уругну божаан болгаш
кижиктен иелерни
«ИЕНИН МЕДАЛЫ»
МЕДАЛЫДЫҢ И ЧЕРГЕЗИ-
БИЛЕ

Долзат Олзей-Байырова
Донгак — Шими суурда өг-
бүлө ээзи.

Мичиимаа Дары-Сурунова
Куулар — Шими суурда өг-
бүлө ээзи.

Сереш Достай-Олонова Куу-
лар — Шими суурда өг-
бүлө ээзи.

Хандымаа Белекпенова
Куулар — «Чыраа-Бажы» сов-
хозтун ажилчыны.

Надежда Николаевна Ло-
башева — Чадаана хоорайда
өг-бүлө ээзи.

Алдын-кыс Шанда-Хунае-
ва Монгуш — Шими школа-
зынның башкысы.

Александра Ламасева Мон-
гуш — «Октябрь» 30 чы-
лы колхозтун колхозчузу.

Бияй-Уруг Бугажыкова
Монгуш — «Сүт-Хөл» совхоз-
тун ажилчыны.

Валентина Самбынова
Монгуш — район эмгекте-
рин ажилчыны.

Кара-кыс Лопсан-Серенова
Монгуш — «Чыраа-Ба-
жы» совхозтун ажилчыны.

Кизаа Дарбайовна Монгуш
— «Алдан-Маалдыр» совхозтун
ажылчыны.

Мочурга Аракчаева Мон-
гуш — Шими суурда өг-бүлө
ээзи.

Наташа Санджапона Мон-
гуш — «Алдан-Маалдыр» сов-
хозтун ажилчыны.

Өлөмүс Хунаева Мон-
гуш — «Алдан-Маалдыр» сов-
хозтун ажилчыны.

Светлана Бавуева Мон-
гуш — Чадаана хоорайда өг-
бүлө ээзи.

Солун-оол Селбаева
Монгуш — «Искра» колхозтун
колхозчузу.

Татьяна Хунан-Караева
Монгуш — «Октябрь» 30 чы-
лы колхозтун колхозчузу.

Сюра Дачат-Олонова Ондар
— «Искра» колхозтун колхоз-
чузу.

Хандываа Алдын-Олонова
Ондар — «Сүт-Хөл» совхозтун
ажылчыны.

Александра Шангы-Олонова
Ооржак — Чадаананың
№ 2 столовазынның ажилчы-
ны.

Допуй Доятова Ооржак —
«Чыраа-Бажы» совхозтун
ажылчыны.

Бопуян Чукпенова Оор-
жак — «Алдан-Маалдыр» сов-
хозтун ажилчыны.

Дарта Дортопеева Ооржак
— «Алдан-Маалдыр» совхозтун
ажылчыны.

Дүкөжү Базыр-Олонова
Ооржак — «Сүт-Хөл» совхоз-
тун ажилчыны.

Каспым-оол Тарайовна
Ооржак — «Сүт-Хөл» совхоз-
тун ажилчыны.

Өлөй Доржуева Ооржак
— «Алдан-Маалдыр» совхозтун
ажылчыны.

Анзат Норбуева Сарылар
— «Алдан-Маалдыр» совхозтун
ажылчыны.

Болат Серенмаева Солу-
нам — район ажилчыны.

Дас Дамбилеева Толуш
— Чадаананың тувуу кылыр
чепиниң ажилчыны.

Елена Каппанакеева Хер-
тек — Чадаана хоорайда өг-
бүлө ээзи.

Алдын-кыс Бүрбүлдеева
Ховалыг — «Искра» колхозтун
колхозчузу.

Бопуян Бады-Ламасева Хо-
валыг — «Алдан-Маалдыр»
совхозтун ажилчыны.

Бора-Саар Давыдова Хо-
валыг — «Алдан-Маалдыр»
совхозтун ажилчыны.

Браникова Белекпенова Хо-
валыг — «Алдан-Маалдыр» сов-
хозтун ажилчыны.

Бопуян Донгакова Ооржак
— «Алдан-Маалдыр» совхозтун
ажылчыны.

МОНГУН-ТАЙГА РАЙОН

Чеди уругну божаан болгаш
кижиктен иелерни
**«ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕН-
НИН И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
Шоптур Серзеева Сера-
— «Мөгөн-Бүрен» колхозтун
колхозчузу.

Бияй-Уруг Чырыкова
Чырык — «Мөгөн-Бүрен» кол-
хозтун колхозчузу.

Дажы-Суу Хомукеева
Шойдан — «Малчы» колхозтун
колхозчузу.

Беш уругну божаан болгаш
кижиктен иелерни
**«ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕ-
ДАЛЫДЫҢ И ЧЕРГЕЗИ-
БИЛЕ**

Татьяна Шугутура Иргит
— районун Куктура бажы-
нын ажилчыны.

Хеймер Майдырова Кара-
оол — «Малчы» колхозтун кол-
хозчузу.

Тараа Маднаева Хертек —
«Мөгөн-Бүрен» школанын
ажылчыны.

БИИ-ХЕМ РАЙОН

Тос уругну божаан болгаш
кижиктен иелерни
**«ИЕНИН АЛДАРЫ» ОР-
ДЕННИН И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
Александра Мадыева Сам-
бу — Сесерлиг суурда өг-бүлө
ээзи.

Сес уругну божаан болгаш
кижиктен иелерни
**«ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕН-
НИН И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
Зинаида Мадыева Анчи —
«Кызыл тараачын» совхозтун
ажылчыны.

Тамара Андреевна Хайтан-
оол — «Кызыл тараачын» сов-
хозтун ажилчыны.

Чеди уругну божаан болгаш
кижиктен иелерни
**«ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕН-
НИН И ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
Зоя Егорова Протасова —
«Өк» совхозтун ажилчыны.

Санымаа Чончунова Чыр-
гал — Хүт суурда өг-бүлө ээ-
зи.

Алам уругну божаан болгаш
кижиктен иелерни
**«ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕ-
ДАЛЫДЫҢ И ЧЕРГЕЗИ-
БИЛЕ**

Роза Чоодуева Салчак —
Сесерлиг суурда өг-бүлө ээзи.

Күске Степановна Сат —
«Өк» совхозтун ажилчыны.

Сугдер Кыргысова Оюн —
«Саян» совхозтун ажилчыны.

Мая Антонова Толуш —
«Кызыл тараачын» совхозтун
ажылчыны.

Кара-кыс Донгакова Уйну-
оол — «Хады» колхозтун кол-
хозчузу.

Тамара Доржуева Хансыл —
«Кызыл тараачын» совхозтун
ажылчыны.

Беш уругну божаан болгаш
кижиктен иелерни
**«ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕ-
ДАЛЫДЫҢ И ЧЕРГЕЗИ-
БИЛЕ**

Тамара Яковлевна Андреева
— «Саян» совхозтун ажилчыны.

Елизавета Михайловна Бо-
карева — «Хады» колхозтун
колхозчузу.

Далар Чамырова Доспан —
«Өк» совхозтун ажилчыны.

Чансимаа Киваева Иргит —
«Кызыл тараачын» совхоз-
тун ажилчыны.

Анна Кузнецовна Капуе-
тина — «Хады» колхозтун кол-
хозчузу.

Александра Мадыева Ку-
лундары — «Саян» совхозтун
ажылчыны.

Сара Васильевна Хайдыай —
«Кызыл тараачын» совхозтун
ажылчыны.

(Уланчымы).

ХОЙЖУ КОДАНАРДА

Өвүр районун «Торгалы» совхозунун Чаа-Суур салбы-
рының малчыны 24 ноктада тос муң амыг шээр малын шы-
тадып турар.

Малчыларның турлагарында 160 тонна сикени, 80
ажыг тонна көк суланы, 12 тонна дусту сөөртүп чедирген.

Малчылар Мадыр Серембил, Ховалыг Дамдын-оол олар
ныштагалашканын улегерил белектенгенер. Хойжу брига-
даның бригадир Шактар Монгуш-оол хойжуларның күш-ажы-
лын, оларның аразында социалисттик чарышты дээштиг орга-
низадашкан, ныштагалашканын байдалы донгаамал
хайгаарал турар.

Д. ЕНДАН.

ДЕЛЕГЕЙ. БО ХУННЕРДЕ

КАДЫ АЖЫЛДАЖЫЛГА

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). Ча-
зактар аразының экономиктиг
болгаш эртем-техниктиг кады
ажылдажылга талазы-биле
моол-совет комиссияның Ху-
ралы аңаа болган. Орта улус
ажыл-агый планнарын хол-
баштырар, ийи чурттуң ми-
нистерстволарының болгаш
ведомстволарының аразында
дөрт харылзаны тургузары-
ның, амылдап турар улестүр
болгаш нөдөз амыл-агый бу-
дургулериниң ажытыг чо-
руун хандарының талазы-
биле саналдары амылдап
нылган.

МАРН ТК-ның Бирги се-
кретары, МАР-ның Министр-
лер Чөвүлелиниң Даргазы
Ю. Цеденбал болгаш ССРЭ-
ниң Министрлер Чөвүлелиниң
Даргазының оралачысы И. Т.
Новиков олар МАР-ның деви-
зика байлал чеге моол-совет
«Эрдэнэт» деп арылгал буду-
руглэтин тургузар дугайында

ген болгаш амыг база келир-
даа беш чылда уругулзур.
«Эрдэнэт» — моол болгаш
совет улустарының МАР биле
Совет Эвилелиниң аразында
аны-дүмкө найырдалгы база
бүгү талагыт кады амылда-
жылганың улам быжыгып ту-
рарының тодаргай улестер-
чижээ боол турар.

Ол ышкаш Совет Эвилели
биле Моолдун аразында 1974
чылда бараан саарылгазының
дугайында протоколга база ат
салган.

Совет Эвилели МАР-га ма-
шиналарын болгаш дериг-хе-
реселдерин, нефть продукту-
ларын, чиг-этти болгаш ма-
териалдарын, а ол ышкаш
улустуң чугула хереглээр ба-
рааннарын бээр. МАР бодунун
чаңчыл болган экспорт ба-
рааннары болур эт, мал бол-
гаш мал ажылының өскө-дөө
продуктулары-биле кады Со-
вет Эвилелиниң улестүрүнүн,
чиңк база даг-руда адырла-
рының продукциязын, туугар
материалдарын болгаш өскө-
дөө хей-хей барааннарын чо-
рудар апарар.

Дугуржулгага ат салыр үе-
де Ю. Цеденбал чүве чугаа-
лааш, ол болза Экономиктиг
Дузалажылга Чөвүлелиниң
Чууттарының Социалисттик
экономиктиг холбаштыргы-
зын хөгжүдериңиң комплек-
силег программанын боттан-
дарынага улуг умур-дузалыг
дээрзин демдеглээн. Ол чугу-
ла туугуну кылып эгелей бер-

**ЕГИПЕТ ТӨЛЭЭЛЕКЧИНИН
МЕДЕГЛЕЛИ**

КАИР. (СЭТА). Израиль
шеригерин октябрь 22-де ту-
гар турштатже чыдадыр-
ган оттаган. Оң оон отта-
ган Чоок Чөөн чүккө
чөптү болгаш быжыг тай-
бынны тургузарының перспек-
тиваларына ондактыг апар-
ган деп, Египет медеглээн.

Кайге болган парлалга
конференцияны ЕАР ча-
заанын төлээлекчи Ахмед
Анис мында дээн: «дайыл-
жырын, дайын чорудулгала-
ры соксадыр чурумну сагыр
болгаш шеригерин октябрь
22-де турган турштатже эги-

дер дугайында ноябрь 16-де
ундуген, алды чүгү негес-
лелг протоколду амылар-
ган боттадырарын израиль
таалай Чоок Чөөн чүккө
таалай тургустурар деп чү-
де билдирген. Ук доккээр-
тайбынны тургузарының пер-
спективаларына ондактыг апар-
ган деп, Египет медеглээн.

Египет болган израиль өм-
риг төлээлекчилерин аразы-
нга Каир — Суэц оруунун 101
км байлаыг черинде эрпиг
турар учуражышкынарага
хамаарыштыр А. Анис «Чоок

Чөөн чүккө дайылдажырын
болгаш бүгү дайын чоруду-
ларын соксадырарга хамаа-
рышкан КНО-нун шиптирле-
е ат сектирилген. бүрүн кү-
сөдиринген» Египеттиң сонуу-
галыын медеглээн.

Айык чок чорук Чөвүлели-
ни шиптиринеде Чоок Чөөн
чүккө хамаарыштыр
эрттирер деп айтылган тайбыг
конференцияны чоокку үеде
болур деп илеген турарын еги-
пет чазактыг төлээлекчи
илергейлээн.

Чоок Чөөн чүккө дайылдажырын
болгаш бүгү дайын чоруду-
ларын соксадырарга хамаа-
рышкан КНО-нун шиптирле-
е ат сектирилген. бүрүн кү-
сөдиринген» Египеттиң сонуу-
галыын медеглээн.

Айык чок чорук Чөвүлели-
ни шиптиринеде Чоок Чөөн
чүккө хамаарыштыр
эрттирер деп айтылган тайбыг
конференцияны чоокку үеде
болур деп илеген турарын еги-
пет чазактыг төлээлекчи
илергейлээн.

Джапан Пресс — СЭТА-ның фотогу.

Атомнар дүжүттү бедидип турар

Урезинерни радиоактивтиг будумелдер-биле херелденди-
рери «ногана ундирерин өзүп хөгжүүрүгө» чугула үе-
чада болур. Ону шыңгызы-биле хемчээп, ажылгаар болза,
дүжүттү 12—20 хуу бедидер аргалыг.

ССРЭ-нин Эртменер академиязының корреспондент-кежи-
гу, радиобиологияның айтыргыларының талазы-биле Эр-
тем чөвүлелиниң даргазы А. М. Кузиниң удуртулгасы-биле
тарыыр мурунда урезинерни херелдендериниң хемчээли-
ниң болгаш ургунчулугу дугайында сумелерин чү-
гүлүп амылдап кылган болгаш бо талазы-биле шипчилдер-
ниң теоретиктиг ундиринерин салган. ПМА-ның корреспон-
дентизи бо талазы-биле чедикининерин дугайын чугаалап
бээрин А. М. Кузинден билээн.

«Атомнар, херел-биле бол-
базырадып кылган урезинер
унуң келгенде радиоактивтиг
болур авес мыйнаа? Херел үн-
дүр чөвүленин амылдап амы-
адылгы ирги бе?» Индыг
айтырларга бажым саналда-
ла унуп турган. Мичаарга
ССРЭ-нин эртменер Академия-
зының Биология институту-
нда келген ажилдактар хо-
вута шепелдер үезинде чү-
гүлүп эртем авес, харын тайыл-
дыр-пропаганда ажылын чо-
рудар учурга таварып турган.

Пропаганда шупту-ла диги-
чжек-биле чоруп турганын
чугаалаар учураг мен, Та-

ВЕНАДА ээлчеглиг хурал

ВЕНА. (СЭТА). Төп
Европага чепсектиг күш-
терин болгаш чепсегле-
нишкенин талалар
айым-биле денге кызырар
дугайында чугаала-
жышкынара киржикчи-
лериниң ээлчеглиг ийити
хуралы Венага болган.

Совет дузаламчы

ДЕЛИ. (СЭТА). Индияның
күрүне секторунун будуруле
чөвүлени чылда нефть тыг-
ызы 4,2 миллион тонна четкен.
Анаа хамаарыштыр Индияга
улуг дузаламчы Совет Эви-
лини көргүскөн. Совет геолог-
тар нефть байлыгыт деви-
сээрлерин илеретип тылкан.
Индия нефтини улестүрге
ажылгаар хемчээлдиг кылдыр
тыгар арга чок деп, барын
чүстүн нефть фирмаларының
бадыткап турарын совет геолог-
тарын ол шипчилелерин
бурушпаган.

Совет Эвилели Индияның
нефть болбазырадыр заводтар
тургузуу алырынга база дуза
чедирип турар. Койлады бол-
гаш Баруунда тууду тургус-
кан будуруле черлери эконо-
миканы күрүне секторунда
кол будуруле черлери болу-
берген. ССРЭ-ниң дузагы-биле
Матхура тууду турар нефть
болбазырадыр завод нефть-
завы улестүргүс — сакырлары-
ның беш чыл планын боттан-
дарынага улуг үдүк-хууу
кынар. Чурттуң беш эг үдүк —
Пенджаб, Харна, Уттар-
Прадеш, Раджастхан, Джамму
болгаш Кашмир штаткынд хе-
реселдерин ол завод хамы-
рар.

Туттурган
шериглерни
солчуру доозулган

ЖЕНЕВА. (СЭТА). Кызыл
Престиг делегит комитетиниң
харагалашкыны-биле Египет-
тин болган Израильдин ара-
зынга туттурган кижилер сол-
чуп алырын ноябрь 15-те
бээр эрттирер келген. Сол-
чушкун доозулган деп, ук
комитет дынаткан.

Париж дугуржулазын үрээн

ПАРИЖ. (СЭТА). Муруну
Вьетнамның шиптирээр тала-
зы-биле ийи муруну-вьетнам
таалазында консултаннарын
ээлчеглиг хуралы Парижтиң чанында Сель-
Сен-Клау деп черге болган.

Ол консултаннары октябрь 25-те сай-
гончу эрге-чагырганың буруу-биле
үзүлген турган болгай.

Муруну Вьетнам Республиканың Револю-
тустуң тур чазаның делегациязының
башчының оралачысы Инь Ба
Тхи Париж дугуржулазын тос
ай дугуржунда үрел келген сайгончу
эрге-чагырганың политиказын шиптирле-
ниле буруушпаган. Сайгончу чепсекти
куштери Муруну Вьетнамның хостаттын
черлерин күш-биле эжелеп алырын
оралдажып, ол соругада шаажылаадыг
экспедицияларны калбаа-биле чорудуп ту-
рар деп Инь Ба Тхи чугаалаан.

Сайгонга боо-чепсекти чорудуп берип,
дузалаары ургунчулугуна болгаш ха-
мааты хепиг хой сангыг шериг нову-
лекчилерни мыла тулупушан турар Америка
ның Каттышкан Штаттары Муруну
Вьетнам Республиканың Револютустуң
чазаның төлээлиниң башчыныг орал-
ачызын буруушпаган. Оон-биле АКШ
сайгончу эрге-чагырганың удуртулгала-
рынга чугаа дузалап турар авес, харын-
даа Муруну Вьетнамның шиптирле-
ринге холагарлашкын кылдырп ан-даа үр-
гүлүчүлүп турар-дугу деп ол айткан.

Муруну Вьетнамда политиктиг үзгө-
болды дээш хоругдатырганын сайгончу
эрге-чагыргаларың кады-дошкуну-биле
ажылгап турарын Инь Ба Тхи шиптир-
лине-биле буруушпаган. Тхенуң эрге-ча-
гырганын уаур демсегип турар поли-
тиктиг хоругдатырганын Муруну
Вьетнамның кара-башкынында масса-
лы-биле чок кылып турарын ол айткан.

Бистин үзгөчүлүгү та-
рылга муруну чарында
шупту-ла ховта урезинер хе-
редешкенин кылар дерелге-
рин кылып ундирүп турар.
Чижээ, ССРЭ-нин Эртменер
академиязының Органиктиг
химия институтунун тускай
конструктор буюу «Колос»
деп көчүп чоруп кылдыг де-
риг-хереселди чогаалдып кыл-
ган. Ону Молдавияның, Казах-
станың болгаш Киргизияның,
а ол ышкаш Болгарияның
болгаш Герман Демократтыг
Республиканың ховуларында
беш чыл дугуржунда шепел
көргөн. «Колос»-биле тараа,
тараа-бобы, техниктиг болгаш
өскө-дөө култууралары хе-
редидирип турар. Деригле-
рин будуручүлүгү — уук-
тедириниң чок херелден-
дириниң үезинде шакта 1
тонна болур. Бир шак дугур-
жунда 50 гектар шөлге та-
рыыр кукуруза урезиниң
херелдендирип болур. Ук де-
риг бөдү шипчээр болгаш
кандыг-даа оруктарга орул-
бас. Оон ажилдаар радиоак-

тивтиг будумели неэи — 137-
ти донгарып турар чүдүл-
дер атылаан болгаш шупту-
ла айыл чок. Херелдендирген
урезинер радиоактивтиг авес,
а оларын-биле амыл агротех-
никтиг өскө ажилдардан ба-
рыс-ла ылгалбас.

1972 чылда «Колос» деп
чагыс-ла индыг херексе-
биле Украинаның Черкасск
облазының Уманск районунун
ховуларында 2300 гектар
шөлге тарыыр кукуруза үре-
лини херелдендире тунелени-
гектардан-ла 4 центнер не-
медде дүжүттү алган. 1972
чылда Молдавияга «Колос» 4
дерилге машина 547 чур
рубльдин орулгазын берген.
«Колостун» орта — 60 муң
рубль. Мынчаанш, ол бөдү-
нүч өртөөн баштайгы чылда-
ла дүжүттү алган.

Херелдендиринге таарыш-
пав урезинеринге, чижээ, ха-
венте «Универсал» деп дериг-
ленин чогаалган, ол база-ла бо-
лу шипчеп чорчур, шакта
будуручүлүгү — 0,5 тонна.

(ПМА).

ЯНЗЫ-БУРУ
МЕ ДЭЗЛЕР

ЭМ УНУШТУР

Чурт шийчиле музейинде Иркутск областын эм үнүстөрүнүн делегейге ажиттыган. Ону мыа медицина институтунун фармакология кафедрасын орналаштырган.

Сибиринин чүгүл ол кавында үнүп турар эң ховар эм сибиринин болгаш чадаларын келген кижилер онза соңуурган турар. Улустун кинизинин хаара туткан алдымалчак мыйтак-хагаран дагараларны кошкелечек ийеринде, чалымнар аршында, Иркут хеминин шынчалында болгаш Байкалдын эриктинде үнүп турар. Мыйтак-хагаранын бүрлеринде кистолалар, эфирин үстөр болгаш кижиге херектик иске-даа ажиттык бүтүмдөр бар. Мыйтак-хагаранын бүтүргөн эмир дамырларга башымынны кудулаар, хан эр-белдинин улуттарын, чүрктин ажалын чогуучулар.

Сибиринин чүгүл ол кавында үнүп турар эң ховар эм сибиринин болгаш чадаларын келген кижилер онза соңуурган турар. Улустун кинизинин хаара туткан алдымалчак мыйтак-хагаран дагараларны кошкелечек ийеринде, чалымнар аршында, Иркут хеминин шынчалында болгаш Байкалдын эриктинде үнүп турар. Мыйтак-хагаранын бүрлеринде кистолалар, эфирин үстөр болгаш кижиге херектик иске-даа ажиттык бүтүмдөр бар. Мыйтак-хагаранын бүтүргөн эмир дамырларга башымынны кудулаар, хан эр-белдинин улуттарын, чүрктин ажалын чогуучулар.

А. ГАЙДАЙ.
(СЭТА-нын көрр.).

ИЗИГ СУГ

Суднолар тузар заводтун делестеринге сакжанын үнүстөрүнүн чурт шийчиле ханымзын изиг суг аттымын чыгыр завод чамында тура турган. Ону хоолалар дамырлар кинер апар. Бичаар ховары туудулар судноларын булун чыа дургунаа кудулаар ажалы болуу.

Сибиринин чүгүл ол кавында үнүп турар эң ховар эм сибиринин болгаш чадаларын келген кижилер онза соңуурган турар. Улустун кинизинин хаара туткан алдымалчак мыйтак-хагаран дагараларны кошкелечек ийеринде, чалымнар аршында, Иркут хеминин шынчалында болгаш Байкалдын эриктинде үнүп турар. Мыйтак-хагаранын бүрлеринде кистолалар, эфирин үстөр болгаш кижиге херектик иске-даа ажиттык бүтүмдөр бар. Мыйтак-хагаранын бүтүргөн эмир дамырларга башымынны кудулаар, хан эр-белдинин улуттарын, чүрктин ажалын чогуучулар.

А. РЯБОВ.
(СЭТА-нын көрр.).

БЕЛЕК-ТИР

Омскийн кандаачал хову-унд ажалы-шынчилер бо чылын сугаттыг черин га бүрүзүнүн 300 центнер кукурузуну эң центнер люцернаны алган. Билдир дүжүт дээр Иртыш хем чогуна сугаттыг черинин беде-тир.

Телевизор дүгүл Иртыштин сугу-биле чартык мидион га кандаачал кара-доурактыг черинин сугатарын көрүп турар.

ОМСК.
(СЭТА).

Юридиктиг
консультация

Билдир амыг үдө эрге-хоойду балгеттери чүгүл хамаат-ты бүрүзүнө эес, харын албан-органна-и удуруткулаларына баа эргежок чүгүл.

Моон чыгыс кижини ап көрүл. Хуу кижилер чик автомашинанын азы кожулуг аар мотоциклдин өске кижиге садар дүш сандыг организацилаларына баа, мыа чамдык ажилдакчылар турган, сандыглакчыларын нотариалл канторазинга барып бадыткалган алынар деп сүмөлөгүлөр. Билдир сүмө шын эес. Ол болза амыг хоойдуларын чамдык удуруткучу кижилерин билбизини хараа-зы-дыр. Хоойдулар буттар шиде сандыглакчылар чүгүл хомисондуг мажандар чамдык чыгыс кижини-даа документа кылбай килер ужурут.

Бо таварылаа куруне нотариалдыг күүсудин турар ролон эки билди ала чогуур. Куруне нотариалдыг хамаат-ты

РЕДАКЦИЈАНЫҢ
АДРЕСИ: 1667000

ЧОГААДЫКЧЫ ОРУК

Ам Майя Плещеева бодунун Карменни алды сезон улаштыр ташылап турар. «Кармен-сюита» деп өңүтүгүсүк фильмиле-даа тырттырган. Бичалла-даа Плещеева шини бүрүзүн эң байтагы көргүзүгүл көдүрүшүкчүлүгү ташылап эрттир турар. «Кармен-сюитаны» Алонсо Родриго Шедрининг музыка-зыга (Бизинин операнын балетке таарыштыр бичээл) амыг балеттик дүрүмдөргө таарыштыр тургускан. Бо шинге кол чүгүл болза ову-лелеринин шынчын, маалымдарын сатыш-сөткөнүн амырларын бүтүрүлгө болуу жуктуруп турган. Плещеева кызын санын индиге болган. Көрүкчү Алонсонун хореография «амыг» билдир-ла до-роон шилдизил албаан. Чаа чүгүл шинин билди алырын берделдир турган. Эге баштайгы көргүзүлгө чамдык кижилер чүгүл нарын шим-чизинини эскерип турган. Ритминг бедик шурашканын нарын кичээлге кийгизип көрү болуу-а, булун домактар, сатыш-сөткөнүн дауу-лелерин улаштыр киле-биле тодарга кээр.

Ол шинде сатыш-сөткөнүн жаны илерзшилерин, шина-шыл болгаш алуу, хосталга болгаш салымчыл теманын философия дү-биле шилдизил-дизил эң челимчил болган. Шинин челимчил болган-ды дээр эрктине чаа-чаа ала-лар-шаналар-дыр. Плещеева амыг хуулу көрүшүкчүлүгү төлөтпг. Бичалла-даа ар-тистик чогаалдык сөткөнү ону чаа орутке кийгизе бер-ген.

Родриго Шедрининг музыка-зыга «Анна Каренина» деп балет тургузар дугайында бол-дур чорур күзелин артист илереткен. Ол меде-дык-ла хуу кижилерин дүрүткен. А бир чамдыктары дилем күзө-лө эрктине өөрүп четтир-ген.

Ам Майя Плещеева бодунун Карменни алды сезон улаштыр ташылап турар. «Кармен-сюита» деп өңүтүгүсүк фильмиле-даа тырттырган. Бичалла-даа Плещеева шини бүрүзүн эң байтагы көргүзүгүл көдүрүшүкчүлүгү ташылап эрттир турар. «Кармен-сюитаны» Алонсо Родриго Шедрининг музыка-зыга (Бизинин операнын балетке таарыштыр бичээл) амыг балеттик дүрүмдөргө таарыштыр тургускан. Бо шинге кол чүгүл болза ову-лелеринин шынчын, маалымдарын сатыш-сөткөнүн амырларын бүтүрүлгө болуу жуктуруп турган. Плещеева кызын санын индиге болган. Көрүкчү Алонсонун хореография «амыг» билдир-ла до-роон шилдизил албаан. Чаа чүгүл шинин билди алырын берделдир турган. Эге баштайгы көргүзүлгө чамдык кижилер чүгүл нарын шим-чизинини эскерип турган. Ритминг бедик шурашканын нарын кичээлге кийгизип көрү болуу-а, булун домактар, сатыш-сөткөнүн дауу-лелерин улаштыр киле-биле тодарга кээр.

СЕРГЕЙ АВДЕЕНКО.
(ПМА).

РЕКОРДЧУ ШӨЛДӨР

Волгоградтин көдөз ажалы-агай институтунун өөредитге ажалы-агайына мал чени култураларын хуулу тарып та-лазы-биле дүрүжүлгө ховар дөн эки түнөлдү берген. Бо чылын сезонуна чыгыс-ла шөлдөн гөхө биле тарымал тооруткун хостууан силестеер дөш ийи уда ажал алган: июнь айда—бир гектардан 682 центнер, а сентябрьда—940 центнер. А өске шөлдүн бир гектарында баштай 430 центнер мал чени кик-тарааны кезип алган, а он соода 934 центнер кукурузун ажал, силестеер.

Бо дээрде Поволжьеде рекордчу түнөлдөр-дир. Мында ар-тынды-ла ховуш чаагай челимчил эс (кукурут черлер-дир). Челимчилер бедик агротехника тандырган: челимчилерин ховушуну анализин барымдалап чорудуп, дээр дөн районуткан сорттарын шилди алган турган.

Волгоградтин эртемденеринин хуулу тарыла талазы-биле дүрүжүлгө Подмоковенин, Украинанын, Сибиринин бол-гаш чүртүн өске-даа черлеринин тусай эртемчилерини соуургазын хаймыктарган.

(СЭТА).

Хову-Амсы суурдуг ажил-чыларын спорттук кышы сезонуун байырт ажил-чыл-кыш хав маргылдазы-биле эгелзэн. Ук маргылдага 15-30 километр кемчелдерге эр-кен чыгыс республика чемпиону, Хову-Амсыда уруу-ларын спорт школаларын директор Владимир Ковалев, хову спорттук республиканын школаларын аразына тизил-чилер Сергей Бабкин, Татьяна Феоктистова болгон бол-дур өске бекен амыг шыраак хаактылар кырышкан.

Беш километрин 14-минута 26 секундта мапаш эрктен. Владимир Ковалев ол кем-челге эр улустун аразына тизилчиле спорттук кышы сезонуун байырт ажил-чыл-кыш хав маргылдазы-биле эгелзэн. Ук маргылдага 15-30 километр кемчелдерге эр-кен чыгыс республика чемпиону, Хову-Амсыда уруу-ларын спорт школаларын директор Владимир Ковалев, хову спорттук республиканын школаларын аразына тизил-чилер Сергей Бабкин, Татьяна Феоктистова болгон бол-дур өске бекен амыг шыраак хаактылар кырышкан.

Беш километрин 14-минута 26 секундта мапаш эрктен. Владимир Ковалев ол кем-челге эр улустун аразына тизилчиле спорттук кышы сезонуун байырт ажил-чыл-кыш хав маргылдазы-биле эгелзэн. Ук маргылдага 15-30 километр кемчелдерге эр-кен чыгыс республика чемпиону, Хову-Амсыда уруу-ларын спорт школаларын директор Владимир Ковалев, хову спорттук республиканын школаларын аразына тизил-чилер Сергей Бабкин, Татьяна Феоктистова болгон бол-дур өске бекен амыг шыраак хаактылар кырышкан.

Беш километрин 14-минута 26 секундта мапаш эрктен. Владимир Ковалев ол кем-челге эр улустун аразына тизилчиле спорттук кышы сезонуун байырт ажил-чыл-кыш хав маргылдазы-биле эгелзэн. Ук маргылдага 15-30 километр кемчелдерге эр-кен чыгыс республика чемпиону, Хову-Амсыда уруу-ларын спорт школаларын директор Владимир Ковалев, хову спорттук республиканын школаларын аразына тизил-чилер Сергей Бабкин, Татьяна Феоктистова болгон бол-дур өске бекен амыг шыраак хаактылар кырышкан.

СЕРГЕЙ АВДЕЕНКО.
(ПМА).

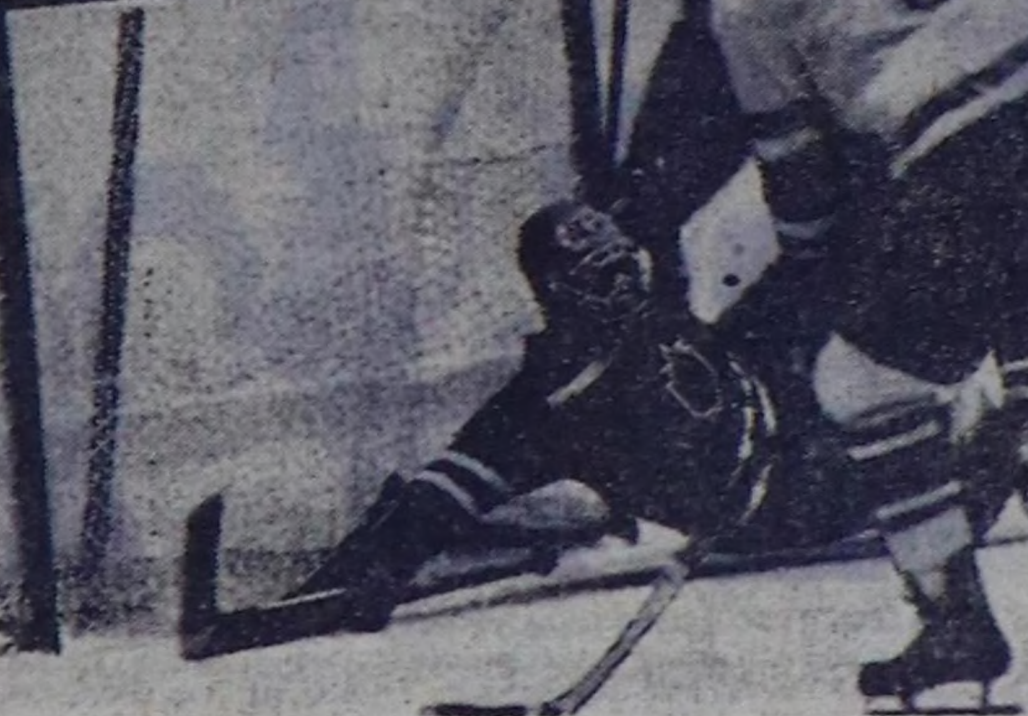
СЕЗОН
АЖЫТТЫНГАН

Тизилчиле спорттук кышы сезонуун байырт ажил-чыл-кыш хав маргылдазы-биле эгелзэн. Ук маргылдага 15-30 километр кемчелдерге эр-кен чыгыс республика чемпиону, Хову-Амсыда уруу-ларын спорт школаларын директор Владимир Ковалев, хову спорттук республиканын школаларын аразына тизил-чилер Сергей Бабкин, Татьяна Феоктистова болгон бол-дур өске бекен амыг шыраак хаактылар кырышкан.

Беш километрин 14-минута 26 секундта мапаш эрктен. Владимир Ковалев ол кем-челге эр улустун аразына тизилчиле спорттук кышы сезонуун байырт ажил-чыл-кыш хав маргылдазы-биле эгелзэн. Ук маргылдага 15-30 километр кемчелдерге эр-кен чыгыс республика чемпиону, Хову-Амсыда уруу-ларын спорт школаларын директор Владимир Ковалев, хову спорттук республиканын школаларын аразына тизил-чилер Сергей Бабкин, Татьяна Феоктистова болгон бол-дур өске бекен амыг шыраак хаактылар кырышкан.

Беш километрин 14-минута 26 секундта мапаш эрктен. Владимир Ковалев ол кем-челге эр улустун аразына тизилчиле спорттук кышы сезонуун байырт ажил-чыл-кыш хав маргылдазы-биле эгелзэн. Ук маргылдага 15-30 километр кемчелдерге эр-кен чыгыс республика чемпиону, Хову-Амсыда уруу-ларын спорт школаларын директор Владимир Ковалев, хову спорттук республиканын школаларын аразына тизил-чилер Сергей Бабкин, Татьяна Феоктистова болгон бол-дур өске бекен амыг шыраак хаактылар кырышкан.

СЕРГЕЙ АВДЕЕНКО.
(ПМА).

МОСКВА. Лужникте хоккей сезонунун кол маргылдаларын бирзэн болган. Бирги чер дээр ийги элечиниң ужура-жымышына чүртүн чемпиону Армян-нын топ спорт кулуунун командасы-биле маргылдага муруну, озурунда оруп турар «Крылья Советов» команда ойнаан. Армейчилер 4:3 сана уткан.

ЧУРУКТА: Николай Алонинин (АТСК) камгалаан халгаламчы чамыга чили-лелген маргылдаа үеи. 5 дугалар кижиге «Крылья Советов» команданын ойнакчысы Сергей Котов.

В. ХРИСТОФОРОВТУН ФОТОЗУ.
(СЭТА-нын фотохроникасы).

СПОРТ

РЕСПУБЛИКАНЫҢ
ШЫДЫРАА
ЧЕМПИОНАДЫНДА

Чемпионаттын тоску салында ССРЭ-нин спорт мастеринге кандидаттар Н. Шиминин биле М. Адыг-солдуг ужурунчыны улуг соңуургалды болдурган. Олар баштай кончук дүргөн көшкөннөр. Н. Шиминин ан ноянын узун талазынче сол-лук тырттып алырга, М. Адыг-солдуг кыска талазынче сол-лукту тунган. Найза-даа таланын хамык бодалары ноянын баары-га айымыл мөөкөн, көш буруунда-ле халгаламчынын күш-тедирип эгелзэн. Республика чемпиону удурунчынын идепкейлиг көштерин сулардыры-биле чик бодаларын оюн ортуунда орнар ужура таварышкан. Бичалла-даа М. Адыг-солдуг чогаалдыкы өзү-биле ойноп, тывызын, чараш коштори-тын, Н. Шимининиң мерезин ийи тергеге ылап-ла орна-рынче албадан, маңа чедир оюнунуң инициативын салбай келсе-даа, дараазында кошкан көш ылыганында халдар ар-газын сулараткан. Шыраак шыдыраачылар утуп чадашкан, салым соңгараткан.

«Спартактын» төлззи В. Смирнов Тандынын шыдыраачы-зы Б. Хомушуга удуу ойнаш, дебюта англи нашту шипин алгаш, салык орту кирип орда-ла, кара тала берге байдалче кирип, бир боданын халаса берип, ноянын маттан чайлады-рын оралашса-даа, аштырышкына таварычы чайлаш чок апарган. Шанты тургускан, тинлелге дээр Б. Хомушуга ол байыр чедирген.

Чави-Хемчинтин төлззи М. Монгуш Кызыл хоорайнын чемпиону В. Лукановка уттурган.

Анык шыдыраачы А. Борзенко Улу-Хем районуну төлззи Н. Кыргыс-биле хайымнашкан. В. Селиверстов (Кызыл), З. Майдыр (Тес-Хем) оларнын салы баа мындаг түнөлдүг төнгөн.

Д. Буулу (Эрзин) Ан-Доураутын чемпиону Х. Урусовту, Д. Канчыры Ю. Беловту уткан.

Д. САЛЧАН.

МАРГЫЛДАА
УРГУЛЧУЛЕВИШААН

Кызыл хоорайнын баскет-болга бирги чери дээр эл-чегил маргылдаа эркен сре-дада болуп эрктен. Уруулар-нын спорт школаларын най-залдыг командазы көдөз ажал-агай техникумунун сур-гуулары-биле ужурашкан, үк-камандын 63:41 сана уткан.

Пелагогика институтунун баскетболунун башкы ун-челеринин камандазы удуу ал-гаш, эңчилерге аштырган.

Б. АБРАМОВ.

КАТОКЧЕ ЧАЛАП ТУР

Наймысалдыг «Хүреш» стадионунда катоктун байыр-дыг ажилымынын бөгүн 14-шакта болуп. Он соода мя-чизил кохейкин маргылдаа-зы көдөз ажал-агай технику-мунун №1 АТБ-нин, политех-никумунун №35 көдөз проф-техучилищениң командалары-нын аразында болуп. Тизилчиле

болган камандага «Спартак» эки тура спорт нипителерин кубогун тышыр.

Массалыг чуңдулашкын ноябрь 25-тин 10 шактан эгелзэр. Катокта кохейкин алыр чер ажалдап турар болгаш музы-ка ойнаар. Арыг агаарга омак-хөдуг даштарычкы кызыл-чыларын чалап тур.

РЕДАКТОР В. С. ШАРАВИИ.

КОНЦЕРТТИ КӨРҮНЕР!

КЫЗЫЛДА ПОЛИТИКТИГ ЧЫРЫДЫШКЫН
БАЖЫНЫНГА

1973 чылдын ноябрь 24-25 хүнеринде делегей болгаш Бу-гү-виед конкурстарынын лауреазы, Соңу-Осетия АССР-нин алдарыг артизи Владимир Макаровтун концерти болуп. Ону «Электрина» деп хөгжүм ансамбли үдээр. Концертуг хүнү-не 13, 16 болгаш 20 шактарда эгелээр. Кассалар Политиктиг чырыдышкын бажынынга баа «Саян» унавермакка эртенниң 10 шактан эгелеп ажиллаар. Коллективтик чыгыларын күдзеп ап турар. Адресин: Кызыл хоорай, Найырал куумчузу, бажын №59, телефон 49-40.

ТЫВАНЫҢ КҮРҮНЕ
ФИЛАРМОНИЯНЫҢ ДИРЕКЦИЯЗЫ.

КОНЦЕРТТИ КӨРҮНЕР!

КЫЗЫЛДА ПОЛИТИКТИГ ЧЫРЫДЫШКЫН
БАЖЫНЫНГА

1973 чылдын ноябрь 24-25 хүнеринде делегей болгаш Бу-гү-виед конкурстарынын лауреазы, Соңу-Осетия АССР-нин алдарыг артизи Владимир Макаровтун концерти болуп. Ону «Электрина» деп хөгжүм ансамбли үдээр. Концертуг хүнү-не 13, 16 болгаш 20 шактарда эгелээр. Кассалар Политиктиг чырыдышкын бажынынга баа «Саян» унавермакка эртенниң 10 шактан эгелеп ажиллаар. Коллективтик чыгыларын күдзеп ап турар. Адресин: Кызыл хоорай, Найырал куумчузу, бажын №59, телефон 49-40.

ТЫВАНЫҢ КҮРҮНЕ
ФИЛАРМОНИЯНЫҢ ДИРЕКЦИЯЗЫ.

Кино

НОЯБРЬ 24-ТЕ

«НАПЫРАЛ»: «Аас-кежиктиг болунар, уруглар» 9.25. «При-валовтун мидионнари» (2 серия) 11.00, 14.10, 17.20, 20.30 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Санниковтун чери» 15.00, 16.45, 18.30, 20.15 шактарда.
«ВОСТОК»: «Силерге көргүзүл берсин» 12.30. «Фантомас» (2 серия) 14.00, 17.20, 20.30 шактарда.
«ПИОНЕР»: «Киночынын 9.10. «Иван Васильевни профес-сийын солуу турар» 10.40, 12.30 (узаткан сезансылт), 14.50, 16.40, 18.25 (узаткан сезансылт), 20.40 (узаткан сезан-сылт) шактарда.

Е. БОБРЫНСКИЙ.

Таны районда күрүненин нотариал канторанын күрүне нотариузу.

Солун неделяда 6 катат
унер

Пар. ама 2. Тираж 15.953 ЧАГЫГ № 2943

РЕДАКЦИЈАНЫҢ
АДРЕСИ: 1667000

Бизил, Шетинков-Бравченко кудумчуу, бажын №3. ТЕЛЕФОНАНЫ: Редакторнун 24-63, редакторун оралакчыларын 35-24, пропаган-дизинин 23-54, хараысалгалыг секретарын 23-35, партияг амырлар кыздынын 37-13, кулуура кыздынын 23-54, кыз-ке-зизинин 21-47, делетур кыздынын 22-64, чаага кыздынын 41-27, информатив баа совет тургузуг кыздынын 20-60, бухгалтериянын 31-75, корректорларын 27-41, Солтн келбейн барганда 32-75 телефонга долгаар.

Тыга АССР-ваа Министрлер Чөвүлешиниң Ном үдүрер зер, полиграфия болгаш ном сакдынын талазы-биле эргелелдин типографиясы, (Кызыл Шетинков-Бравченко кудумчуу бажын №1), ТО — 01446,